

TILVÆKST Grovfoder nr. 1, 3. januar 2025

Indhold

- Mark
- Overvejer du også foderroer i markplanen 2025?
- Sortsvalg – foderroer 2025
- SAGRO's digitale markedsplads

MARK

Overvejer du også foderroer i markplanen 2025?

Af planterådgiver Thomas Harbo

Overvejer du roer i markplanen i 2025, skal det planlægges, da roerne stiller større krav til sædskifte.

Større interesse for at dyrke roer

Efterårets arrangementer med fokus på dyrkning og håndtering af roer har været meget velbesøgte, og vi mærker også en tydelig øget interesse for at dyrke foderroer. Det store udbytte, det positive klimaaftryk, ny viden om foderværdier i ensilerede roer samt gode erfaringer med meget enklere ensileringsmetoder er alt sammen med til at styrke interessen for roedyrkning i de kommende år.

Billede 1 og 2 Roer, som knuses direkte ovenpå majsensilage, skal ikke køres sammen og ensileres let (Foto: Thomas Harbo)

Roerne stiller imidlertid større krav til marken end de afgrøder, du er vant til at dyrke. For at du kan dyrke foderroer

med succes, skal du derfor sørge for, at marken er velkonditioneret og klar til foderroerne, så du ikke løber ind i for mange vanskeligheder med avlen og stopper igen. Erfaringerne viser, at det går lettest, når afgrødevalget er tilrettelagt et par år ud i fremtiden, så du kan tage de nødvendige hensyn. Jeg vil kort nævne de forhold, som vi oftest ser som ødelæggende eller hæmmende for roernes vækst.

- Reaktionstal

Traditionelle grovfoderafgrøder som græs og majs klarer sig fint ved lave(re) reaktionstal. Derimod fordrer roerne reaktionstal i den høje ende af "normalområdet". På sandjord vil det være Rt-niveauer på 6,3-6,5. Er det længe siden, der sidst har været roer i marken, kan du evt. få et godt resultat, selvom Rt er til den lave side. Der bør kalkes 1-2 år før, du skal have roer i marken.

En væsentlig årsag til, at reaktionstallet skal holdes højt, er, at angreb af rodbrandsvampe udvikler sig voldsommere ved lave reaktionstal. Der findes flere svampearter, som forårsager rodbrand, men fælles for dem er, at de især angriber planter, som er svækkede eller i dårlig kondition pga. dårlige fremspirings- og vækstforhold. Passende højt Rt, god afvanding, god jordbearbejdning og gødsning modvirker rodbrand.

- Sandflugt

Sandflugt har gennem årene ødelagt mange roemarken på de sandede jorde. Planlægger du foderroer på arealer, hvor sandflugt er en reel risiko, bør du derfor også have en plan for, hvordan du kan begrænse risikoen for sandflugten. Det kan f.eks. være at så 30-40 kg vårbyg pr. ha syv til ti dage før etablering af roerne. Vårbyggen sprøjtes bort med 0,5-0,6 L/ha Agil 100 EC på 4-5 blad-stadiet.

- Ukrudtsbekæmpelse i forfrugt

Tokimbladete afgrøder, som f.eks. hestebønner, ærter og kløver, er i almindelighed mere følsomme for ikke-nedbrudte rester af herbicider end majs, græs og korn. Det gælder i særdeleshed også for roer. Det kan således ikke anbefales at dyrke roer på arealer, hvor der i det foregående år er blevet anvendt Tocalis/Starship Max m.fl. i majs. Der er flere ukrudtsmidler, der begrænser afgrødevalget, så det er du nødt til at være opmærksom på.

- Stankelbenlarver

Vi vil normalt ikke anbefale at så roer efter en græsmark, da risikoen for tab af planter pga. stankelbenlarvernes gnav er alt for stor.

- Rodfiltsvamp

Rodfiltsvampe er en række svampearter, der lever i jorden; der er mange kendte arter. Nogle er generalister, mens andre er specialiserede og kun angriber én eller få plantearter. Én art er fælles for græs, majs og roer og kan således meget let opformerer i et traditionelt grovfodersædskifte, som domineres af majs og græs. Roerne er den mest følsomme af de tre afgrøder, mens græs er den mest tolerante. I mange år har vi ikke set eksempler på ødelæggende angreb, men i de senere år har jeg set roemarken med omfattende angreb.

Angreb af rodfiltsvamp fremmes af fugtige forhold i marken, og veldrænede marker må i alle tilfælde foretrækkes. Et passende højt reaktionstal som beskrevet ovenfor vil også være medvirkende til at begrænse sygdommens udbredelse. I et grovfodertungt sædskifte er det ligeledes en fordel, hvis du kan holde et eller gerne flere år mellem majs og roer eller græs og roer på samme areal, ligesom der ikke bør være mindre end tre frie år mellem roer på samme areal. Tre til fire frie år modvirker også angreb af rodbrandsvampe.

Der kan også være andre lokale forhold i marken du skal tage dig i agt for, inden du vælger dine arealer til roer i 2025. Du bør derfor spørge din planterådgiver til råds, så I sammen kan se på forholdene på din ejendom.

Billede 3 og 4 Roer angrebet af rodtiltsvamp (Foto: Thomas Harbo)

Sortsvalg – foderroer 2025

Af planterådgiver Thomas Harbo

Roerne er den af vore grovfoderafgrøder, som har potentialet til at give – og generelt giver – det største udbytte. Foderkvaliteten er letfordøjelig og meget ensartet god fra år til år, hvilket er en stor fordel. At foderroerne endnu ikke har ret stor udbredelse, skyldes primært de håndteringsmæssige udfordringer og for mange også problemer med at finde plads i sædskiftet.

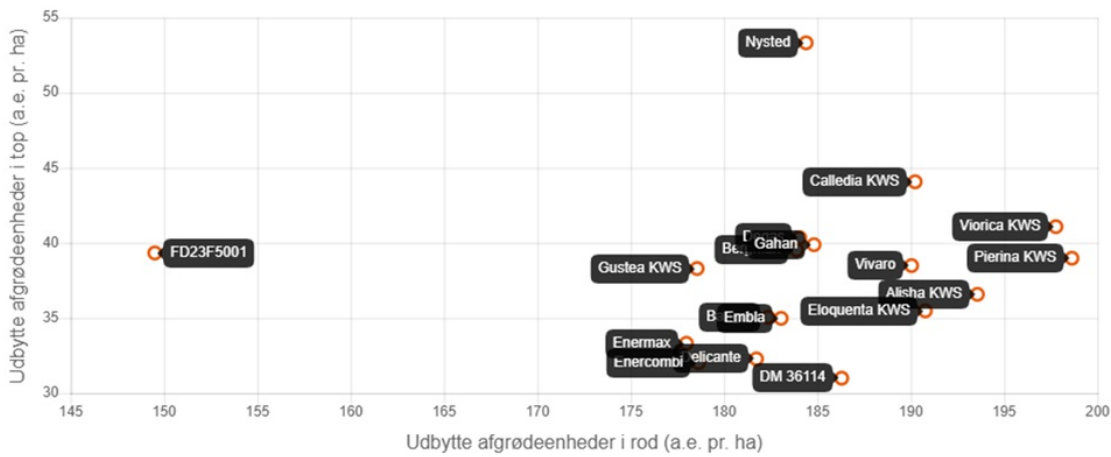
Årets forsøg

Foderroer har et meget stort udbyttepotentiale, og er uden sammenligning den af vore grovfoderafgrøder, hvor udbyttepotentialet er størst. Samtidig er roerne uden sammenligning også den afgrøde, hvor erfaring, viden, godt håndværk og timing er mest afgørende for at realisere det store udbyttepotentiale.

Ligesom vi ser i andre afgrøder, har roerne i år også været ramt af blandede vækstbetingelser igen med en ret sen etablering efterfulgt af en våd sommer- og efterårsperiode. Dog var oktober og november ret nedbørsfattige, hvorfor høstbetingelserne ikke blev slet så udfordrende, som der var frygt for. I sortsforsøgene er det gennemsnitlige udbytte i 18 afprøvede sorter 184,3 a.e. FEN pr. ha i rod, hvilket er godt 10 a.e. mindre end i 2023. I målesorten Bergman er der høstet 184 a.e. FEN pr. ha i rod i gennemsnit i årets (2024) tre godkendte forsøg, mens der er høstet 199 a.e. FEN pr. ha i rod i den højestydende sort, Pierina KWS.

I roetoppen er der også stort udbyttepotentiale, og der er igen i år høstet 40 a.e. FEN pr. ha i målesorten Bergman, mens der i sorten med højest udbytte i top, Nysted, er høstet 53 a.e. FEN pr. ha. I årets forsøg har de to højest ydende sorter, Viorica KWS og Pierina KWS, givet henholdsvis 239 a.e. pr. ha og 238 a.e. pr. ha samlet i rod og top, mens der er 10 sorter, der samlet har givet mere end 220 a.e. pr. ha. Gennemsnitsudbyttet ligger på 222 a.e. pr. ha. samlet i rod og top.

Du kan se sortsoversigten 2025 for foderroer her.

Figur 1 Grafisk visning af roesorternes udbytte i rod og top i sortsforsøget 2024 (Kilde: SortInfo, SEGES)

Yderligere oplysninger om årets forsøg kan ses i SortInfo <https://sortinfo.dk/#/chart/88014122/latestYear/LF>

Sortsegenskaber og sortvalg

Sortvalget i foderroer bestemmes primært af udbyttet i rod – evt. det samlede udbytte i rod og top, hvis hele planten skal anvendes. Dernæst er det sorts- og dyrkningsegenskaber, som skal vægtes højt; mængden af vedhæftende jord, tendens til stokløbning, hurtig og ensartet fremspiring samt bladdækning af jorden, mens tolerance over for sygdommen rizomania og nematoder er mindre vigtige i ikke-belastede sædskifter. I prioriteret rækkefølge vægtes sortsegenskaberne således:

- **Et stort udbytte af rodtørstof**

Som i andre afgrøder er et højt udbytte afgørende for produktionsprisen pr. FEN, ligesom det anvendte areal bliver mindre – og arealet til alternative afgrøder derfor større. De bedste sorter har i årets forsøg (2024) givet 22 ton/ha tørstof i rod, svarende til små 20.000 FEN/ha.

- **Fremspiring og plantebestand**

Hurtig og ensartet fremspiring samt høj plantebestand er afgørende for udbytte og konkurrenceevne overfor ukrudt. Spirer planterne uens frem, besværliggøres den kemiske ukrudtsbekæmpelse, når der skal tages hensyn til små sent fremspirede "efternølere". Spring i rækkerne, hvor der mangler mere end én plante, giver plads til sent fremspirende ukrudt som sort natskygge og hvidmelet gåsefod.

I sortsforsøgene er målet at opnå et plantetal på 90.000-100.000 planter pr. ha, og udsædsmængden er derfor 110.000 frø pr. ha. I årets forsøg er plantetallet i 14 af de 18 afprøvede sorter over 100.000 planter pr. ha ved optælling af den blivende plantebestand medio maj. Etableringen til den blivende plantebestand har såvel i forsøgene som i markerne været meget god, men bemærk at en del sorter spirer langsomt og har et lavt plantetal ved optælling to til tre uger efter etablering, hvilket er en uheldig egenskab.

- **Et højt indhold af tørstof i roden**

Et højt tørstofindhold mindsker omkostningerne til transport, lagring og håndtering. Endvidere er risikoen for saftafløb ved ensilering mindre.

- **En lille mængde vedhængende jord – "vaskbarhed"**

Mængden af vedhængende jord skal begrænses – både til foderbrug og ved anvendelse til bioenergi. En lille mængde vedhængende jord og god vaskbarhed er derfor vigtige karakterer. Det mest retvisende billede af mængden af vedhængende jord fås ved at vurdere denne i forhold til høstet rodtørstof.

I det meget tørre år 2018 var der med gennemsnitligt kun 56 g pr. kg rodtørstof historisk lidt jord på roerne ved optagning. I år har der været fugtige forhold i markerne ved optagning, hvilket også kommer til udtryk ved en større mængde vedhæftende jord på gennemsnitligt 199 g jord pr. kg rodtørstof før vask. Til sammenligning var der under de ligeledes fugtige forhold i 2021 260 g jord pr. kg rodtørstof før vask.

En roe med en høj karakter for vaskbarhed kan i høj grad kompensere for vedhæftende jord.

Mængden af vedhængende jord er imidlertid meget afhængig af jordtypen. Derfor har jeg også i tabel 1 vist mængden af vedhæftende jord for forsøget i Holstebro, hvor jordtypen er mildere end i de øvrige forsøg. Den gennemsnitlige mængde jord på roerne i dette forsøg var 104 g pr. kg rodtørstof. Endvidere måles mængden af vedhæftende jord lige efter optagning, mens hovedparten af den vedhæftende jord i praksis kan renses af, når roerne har fået lov at tørre nogle dage.

- **Lille tendens til stokløbning**

Lav tendens til stokløbning er et ufravigeligt krav ved tidlig såning! I praksis er mere end 0,5 ‰ stokløbere uacceptabelt. Flere sorter har en uacceptabel stor tendens til stokløbning.

- **God bladdækning**

Bladdækning medio juni er et mål for konkurrenceevnen overfor ukrudt. Forskellig bladvinkel og -størrelse er afgørende for, hvor godt toppen dækker jorden, snarere end mængden af top opgjort i tørstofudbytte.

- **Topskiven placeret i ensartet højde over jorden – og gerne i 6 til 7 cm**

Ensartet topskivehøjde er afgørende for korrekt aftopning af roerne. Er topskivehøjden for lav, kan det ødelægge kniv / slagler ved aftopning, ligesom ikke alle optagere er lige velegnede til roer, som sidder dybt i jorden. Sidder topskiven højt, er roerne ofte også meget uens i størrelse, hvilket er uønsket, da mange roer vil blive aftoppet for dybt med udbyttetab til følge.

- **Lav modtagelighed over for bederust, meldug og ramularia**

Selvom roerne i dag anbefales behandlet mod svampe, er lav sygdomsmodtagelighed med til at øge sikkerheden mod udbyttetab, ligesom toppen bedre holder sig grøn langt ind i efteråret, hvilket sikrer produktionen i den sidste del af vækstsæsonen.

Såvel forsøg som erfaringer fra praksis viser, at der er god økonomi i at bekæmpe svampe i roerne. I gennemsnit af 10 forsøg i årene 2013 – 2017 er der opnået et nettomerudbytte på 12,6 a.e. pr. ha svarende til 1.474 kr./ha ved en pris på 117 kr. pr. a.e. (2025).

- **Tolerance over for rizomania**

Rizomania er en tabsvoldende virussygdom. Den er kun et mindre problem i ikke-pressede sædskifter og i de egne af landet, hvor der er langt mellem roemarkerne. Smittespredning kan begrænses ved at undgå at slæbe jord mellem marker. Der findes mange tolerante sorter.

SAGRO's digitale markedsplads

Af planterådgiver Cecilie Rasmussen

På SAGRO's hjemmeside kan du finde den digital markedsplads

På SAGRO Køb & Salg kan du finde den digitale markedsplads, hvor du kan sætte ting til salg eller efterlyse det, du står og mangler. Inde på siden kan du finde en gylletanksbørs, halmbørs og aftager og modtagere af husdyrgødning. Når du opretter en annonce, så husk at skrive i titlen på annoncen enten et postnummer eller en lokalitet. Så kan køber eller sælger hurtigt få et overblik over, om en aftale eller køb/salg er interessant.